

KLEINOOD IN LE MARCHE

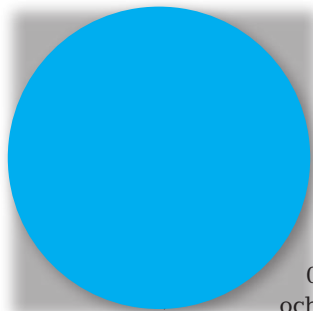
FERMO

PECORINO IS KAAS, DACHTEN WIJ. MAAR NEE, IN FERMO, EEN STADJE IN LE MARCHE, MAKEN ZE OOK PECORINO-WIJN. RUBEN DRENTH LIEP, KEEK EN PROEFDE IN HET ITALIAANSE HEUVELDORP. DAARNA REED HIJ DE STAD UIT NAAR DE BESNEEUWDE BERGTOPPEN VOOR... NOG MEER KAAS, MET UITZICHT. Tekst en fotografie: Ruben Drenth

'In de keuken stond een lachende *mamma* met vlekken pasta-saus op haar schort. 'Ga zitten en eet mee.'

Vorig voorjaar stond ik om half zes aan de rand van een willekeurig graanveld in Toscane. Voor het maken van een foto. Een tijdstip waarop je verwacht alleen te zijn. Niet dus. Er stonden al twintig fotografen klaar, gewapend met telelenzen en thermoskannen koffie. Om 05.30 uur! Hetzelfde verhaal de volgende ochtend. En de ochtend daarna.

Twee weken later was ik opnieuw in Italië. In Le Marche, een regio aan de oostkant van de Apennijnen. Ook daar stond ik om half zes buiten voor een nóg mooier landschap en een nóg mooiere lucht: zonnestralen kleurden de hemel boven de Piano Grande, een goeddeels ongerepte hoogvlakte op de grens van Umbrië. Ik was alleen, op een kudde speelse paarden na. Diezelfde avond kwam ik aan in Fermo, hoofdstad van de gelijknamige provincie, die als een splinter in Le Marche prikt. Hier kijken de bewoners nog verrast op als ze een reiziger zien. 'Wat brengt jou hier *straniero*?' Voor mij, in het restaurant annex de keuken van Locanda del Palio, stond een lachende *mamma* met pastasausvlekken op haar schort. 'Ga zitten en eet mee.'

FERME JONGENS

Fermo ligt hoog: 319 meter boven NAP (Nieuw Adriatisch Peil), en 10 kilometer van de Adriatische Zee. Loop je naar de top van de heuvel waarop de

Foto pagina's 12 & 13: De Piano Grande, met op gindse heuvel het dorp Castellucio.

Deze pagina's, boven:
> Zicht op de Piazza del Popolo vanuit het Palazzo dei Priori in Fermo.
> 'Si signora, het tafelkleed moet schoon.'
> Detail van een muurschildering in Fermo.

Onderste foto's:
> Fermo van bovenaf gezien.
> Zicht op Magliano di Tenna vanaf Rapagnano.

'Een ondergronds waterreservoir, 2000 jaar oud. Als dit geen ideaal decor is voor een Bond-scène!

oude binnenstad is gebouwd, dan zie je het azuurblauw glinsterend in de verte. Na een wandeling door een doolhof van steile straatjes sta ik voor de opvallend lichte gevel van de kathedraal van Fermo. Ik word aangesproken door een oudere man die verrast lijkt door mijn aanwezigheid. Nadat ik hem heb verteld waar ik vandaan kom en hoe ik heet, reageert hij met: 'De naam is Rotunno, Marco Rotunno.' Vervolgens raadt hij mijn vragende blik. 'De steen waaruit de Dom is opgetrokken is uniek Italië. Het is Dalmatische steen.'

Met zachte hand draait Marco mij om, waarna hij wijst naar een havenstadje, een paar kilometer ten oosten van Fermo. Inderdaad, aan de Adriatische Zee. 'Porto San Giorgio, de dubbelstad van Fermo. Een kortere route over zee naar Kroatië – dat ooit deel uitmaakte van de Venetiaanse Republiek – was er vroeger niet.'

Er valt me nog iets op. Marco, die nu in het felle zonlicht staat, lijkt op Sean Connery. Weet hij dat zelf ook en zal ik... nee, ik zeg er niks over.

Een gros traptreden lager staan we op het Piazza del Popolo. Een typisch Italiaans plein met machtige gevels en hangouderen, steunend op wandelstokken. Even lijkt het gedaan met de rust, als zo'n honderd genodigden voor een trouwerij vrolijk komen aanstappen. Breed grijnzend feliciteert een carabinieri het jonge echtpaar waarna hij fluitend langs krantenkiosk, koffiebar en gerechtsgebouw kuiert, wellicht fantaserend over de eerste crimineel die hij in Fermo nog moet tegenkomen. Op het plein is het Palazzo dei Priori niet te missen,

het is het gebouw dat er uitspringt. Paus Sixtus V zit hier in brons gegoten boven de ingang en hij maakt een groetend gebaar. Ik zie dat als een uitnodiging het gebouw in te gaan. Geen seconde spijt, de collectie verrast. Zalen met kleurige fresco's en galerijen vol schilderijen. Zo zie ik een portret van Columbus en struin ik ongestoord door een bibliotheek vol met stoffige boeken en geschriften. Klapstuk: een antieke wereldbol waar ik vijf keer in zou passen. Een uur later sta ik weer buiten.

ONDERWERELD

Net als ik denk 'Wat nu?', tikt er iemand op mijn schouder. Rotunno, Marco Rotunno. 'Signore Ruben, wil je het grootste geheim van Fermo zien?' Nieuwsgierig volg ik mijn privé-gids: over het plein, door de steegjes, linksaf bij een wijnkantine, rechts bij een trattoria. Tot we bij een oud hek uitkomen dat een donkere tunnel afsluit. Daarachter oogt zwarte leegte. Dit is de ingang naar een enorme cisterne. Marco: 'Romeis. Deze cisterna is aangelegd tijdens het bewind van keizer Augustus. Dertig kamers, goed voor de opslag van tienduizend kubieke meter water.' Voor deze cisterne is de nok van de heuvel, waarop Fermo rust, ijverig uitgehold. Ik stap naar binnen. Zure, schimmelachtige lucht walmt me tegemoet. Een rat schrikt en vlucht door een spleet in de vloer. 'Ga niet ver, je verdwaalt zo', zegt Marco. Ik zet tien stappen in het duister. Floep! Há, Marco blijkt de lichtschakelaar te hebben gevonden. Dat nodigt uit

om elke hoek van dit ondergrondse labyrint te onderzoeken. Ideaal decor is voor een Bond-scène! Terug in de voorjaarszon verzegelt een piepend hek het archeologische wonder van Fermo. Als ik Marco gedag zeg, kan ik niet laten hem te vertellen dat hij op Sean Connery lijkt. Met een grijns van oor tot oor zegt hij: 'Beste Ruben, alle mannen gaan op Sean Connery lijken als ze ouder worden. En weet je op wie vrouwen op gaan lijken als ze ouder worden?' 'Nou, zeg op, op wie?'

'Ook op Sean Connery!' Basta. Mooi moment om een wijnkantine in Fermo te bezoeken. Ik kies voor Cantina Ortenzi, in een van de steile straatjes. Binnen valt één wijn in het bijzonder op – een witte met 14,5 % alcohol en de naam Pecorino op het etiket. Ik ben geen echte kenner, maar 14,5% lijkt me ietwat veel voor een witte wijn. En pecorino, dat is toch een Italiaans kaasje? Vragen, vragen, vragen. Christian Ortenzi, de wijnmaker, legt het uit: 'Behalve een soort kaas

Foto's boven:

- > Inwoner van Amandola.
- > Montelparo 's morgens als de zon opkomt.
- > Martina en Rambo.

Onderste foto's:

- > De cisternen van Fermo.
- > Mijn beste vrienden in Amandola.

'Als ik een sterke canvas, tubes verf en een kwast achterin de auto had liggen, dan zat ik hier de hele dag te schilderen.'

is pecorino ook een druivensoort. Vroeger sjokten er schapen door de wijngaarden. De Pecorino-druif was zoet en intens van smaak, en daarvan snoepten de schapen. Waardoor, aldus kenners, de pecorino-kaas nóg smaakvoller is.' Toeval dus, hoe die twee soorten pecorino hier samen zijn gekomen. Minder toevallig is het, dat straatjes van Fermo nóg steiler aanvoelen met een doosje van het goudgele vocht onder de arm.

WITTE TOPPEN EN SPRITZ

'Un bel mondo dal colore bayo...!', zingt Paolo Conte vanuit de radiospeaker. Ik rijd door een bruin en groen glooiend landschap. De geur van gemaaid gras en honing waait de auto binnen. Heuveltoppen zijn getooid met een kerkje waaromheen steevast een handjevol gebouwen is gegroepeerd. Had ik een stuk canvas, tubes verf en een kwast in de auto

liggen, dan zat ik hier nu de hele dag te schilderen. Maar dat kan niet, want er is nog zoveel dat ik wil zien. Zoals Amandola, een stadje vijftig kilometer landinwaarts, aan de rand van het Parco Nazionale dei Monti Sibillini. Maar niet voordat ik ben gestopt voor wat kerkfresco's en af en toe een espresso in dorpjes met namen als: Magliano di Tenna, Torre San Patrizio, Francaville d'Ete, Monte Giberto, Rapagnano en Montegiorgio. Hoe dichterbij de bergen, hoe ruiger het land. Er ligt sneeuw op de toppen.

Amandola is groter dan de andere dorpen. De bedrijvigheid houdt hier gelijke tred mee. Onder een galerij staan beschilderde paardenkarren met daarin truffels, kazen, worsten en verschillende soorten jam, aantrekkelijk uitgesteld. Een jong stel komt aanlopen. Zij: mega zonnebril, bontjas, geblondeerd haar, rode lippen en – ontkennen is liegen – een foute legging. Hij: hippe sjaal en

Boven links & rechts:

> Vrolijke jeugd en een groene *cinquecento* in Francaville d'Ete.

Onderste foto's:

> Kerkfresco 286.
> Het landschap in de buurt van Montelparo.

SOEPZOOITJE

Brodetto is een vissoep, ontstaan in de omgeving van Fermo en Ancona. Vissers maakten de soep van onverkoopbare (want te klein of te vreemd) vis en wat weekdieren. De soep kent verschillende versies, maar moet bestaan uit minimaal 10 soorten vis of schelp- en weekdieren. Denk aan mosselen, krab en inktvis, maar ook aan hondshaai, zonnevis, rog, Pieterman en rode schorpioenvis. En verwacht niet dat je *brodetto* dop elke menukaart ziet staan. Slechts een handjevol visrestaurants in Porto San Giorgio serveert de soep, en dan nog moet je er minimaal twee dagen van te voren bij de kok om vragen.

dito jeans. Met in zijn ene hand haar hand, en in de andere hand een metalen ketting met Rambo, een boxer met ADHD, aan het uiteinde.

'Wij komen uit Milaan!', vertelt de jongeman, die Claudio heet. Zijn wederhelft Martina vult aan: 'We wilden een weekend weg en dit stuk Italië is totaal anders dan waar wij wonen. Ook wij, als Italianen, vergapen ons aan dit gebied. Het is hier *bella* en *tranquilla*. Niet voor niets dat de mensen hier zo oud worden.'

De twee bestellen een Spritz op een terras en binden Rambo daar vast aan een stoelpoot. 'Alla prossima, ciao!'

20 KAZEN

Er staat *Formaggi Fresco* op een bord langs de Strada Provinciale 45, ten zuiden van Belmonte Piceno. Alweer een proeverij! Ik ben pas een tien minuten onderweg. Voorzichtig rijd ik het erf van boerderij Fontegranne op. Een jonge gozer met

omhoog gekamd kapsel en stoppelbaard stapt op mij af. De ANWB-Wegenkaart in mijn hand verklapt mijn nationaliteit en brengt het gesprek op gang. Laurens (20), geboren in Den Bosch, is gestopt met zijn studie. Hij wilde even wat anders: 'Eigenlijk ben ik *in between* studies. Maar ik had een zin om een jaar stil te zitten. Dus waarom niet naar een mooi land om daar hard te werken maar tegelijk van de natuur te genieten.' Instemmend kijk ik om mij heen. Laurens kijkt inderdaad uit over een erg mooi Italiaanse landschap. Hij tilt een jonge geit op die tegen zijn been staat te mekkeren. 'Proef vooral de kaas binnen', spoort hij mij aan. 'Het zijn twintig soorten.' En dan: 'Snap jij dat nou, dat bijna iedereen naar Toscane gaat en vrijwel niemand hierheen komt?' •

Foto's deze pagina:

- > Kijken richting zee, vanaf de kathedraal van Fermo.
- > Sean Marco: 'Proeff!'
- > Straatje in Fermo.

Reageren? reizen@anwb.nl